

وَ يَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءً بِالْخَيْرِ وَ كَانَ

الْإِنْسَانُ عَجُولًا (11) وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ آيَتَيْنِ

فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَ جَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا

فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السَّنِينَ وَ الْحِسَابَ

وَ كُلَّ شَيْءٍ فَصَلَنَاهُ تَفْصِيلًا (12) وَ كُلُّ إِنْسَانٍ

أَلْزَمَنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنْقِهِ وَ نُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا (13) اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى

بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا (14) مَنِ اهْتَدَى

فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَ مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَ

لَا تَنْزِرُ وَازِرَةً وِزْرًا أُخْرَى وَ مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى

نَبْعَثَ رَسُولًا (15) وَ إِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمْ رَبَّانِيًّا

مُتَرَفِّيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا

تَدْمِيرًا (16) وَ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ

وَ كَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَيْرًا بَصِيرًا (17) مَنْ

كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ

نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا

(18) وَ مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَ سَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَ هُوَ

مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا (19) كُلًاً

نُمِدُّ هُؤُلَاءِ وَ هُؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ

عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا (20) انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا

بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ لَلآخرةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَ أَكْبَرُ

تَفْضِيلًا (21) لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكْعُدَ

مَذْمُومًا مَخْذُولًا (22)

The prayer that man should make for good, he maketh for evil; for man is given to hasty (deeds). We have made the night and the day as two (of our) signs: the sign of the night have We obscured, while the sign of the day We have made to enlighten you; that ye may seek bounty from your Lord, and that ye may know the number and count of the years: all things have We explained in detail. Every man's fate We have fastened on his own neck: on the day of judgment We shall bring out for him a scroll, which he will see spread open. (It will be said to him:) "Read thine (own) record: Sufficient is thy soul this day to make out an account against thee." Who receiveth guidance, receiveth it for his own benefit: who goeth astray doth so to his own loss: no bearer of burdens can bear the burden of another: nor would We punish until We had sent a messenger (to give warning). When We decide to destroy a population, We (first) send a definite order to those among them who are given the good things of this life and yet transgress; so that the word is proved true against them: then (it is) We destroy them utterly. How many generations have We destroyed after Noah? And enough is thy Lord to note and see the sins of His servants. If any do wish for the transitory things (of this life), We readily grant them - such things as We will, to such person as We will: in the end have We provided hell for them: they will burn therein, disgraced and rejected. Those who do wish for the (things of) the hereafter, and strive therefor with all due striving, and have faith,- they are the ones whose striving is thanked (by Allah). Of the bounties of thy Lord We bestow freely on all - these as well as those: the bounties of thy Lord are not closed (to anyone). See how We have bestowed more on some than on others; but verily the hereafter is more in rank and gradation and more in excellence.

Take not with Allah another object of worship; or thou (O man!) wilt sit in disgrace and destitution.

انسان شر اُس طرح مانگتا ہے جس طرح خیر مانگنی چاہیے۔ انسان بڑا ہی جلد باز

واقع ہوا ہے۔ دیکھو، ہم نے رات اور دن کو دونشانیاں بنایا ہے رات کی نشانی

کو ہم نے بے نور بنایا، اور دن کی نشانی کو روشن کر دیتا کہ تم اپنے رب کا فضل

تلائش کر سکو اور ماہ و سال کا حساب معلوم کر سکو اسی طرح ہم نے ہر چیز کو

الگ الگ ممیز کر کے رکھا ہے۔ ہر انسان کا شگون ہم نے اُس کے اپنے گلے

میں لٹکار کھا ہے، اور قیامت کے روز ہم ایک نوشۂ اُس کے لیے نکالیں گے

جسے وہ کھلی کتاب کی طرح پائے گا۔ پڑھ اپنا نامہ اعمال، آج اپنا حساب لگانے

کے لیے تو خود ہی کافی ہے۔ جو کوئی راہ راست اختیار کرے اس کی راست

روی اس کے اپنے ہی لیے مفید ہے، اور جو گمراہ ہو اس کی گمراہی کا و بال اُسی

پر ہے۔ کوئی بوجھ اٹھانے والا دوسرا کا بوجھ نہ اٹھائے گا۔ اور ہم عذاب

دینے والے نہیں ہیں جب تک کہ لوگوں کو (حق و باطل کا فرق سمجھانے کے

لیے) ایک پیغام بر نہ بھیج دیں۔ جب ہم کسی بستی کو ہلاک کرنے کا رادہ

کرتے ہیں تو اس کے خوشحال لوگوں کو حکم دیتے ہیں اور وہ اس میں نافرمانیاں

کرنے لگتے ہیں، تب عذاب کا فیصلہ اس بستی پر چسپاں ہو جاتا ہے اور ہم اسے

بر باد کر کے رکھ دیتے ہیں۔ دیکھ لو، کتنی ہی نسلیں ہیں جو نوحؐ کے بعد ہمارے

حکم سے ہلاک ہوئیں۔ تیرارب اپنے بندوں کے گناہوں سے پوری طرح

باخبر ہے اور سب کچھ دیکھ رہا ہے۔ جو کوئی (اس دنیا میں) جلدی حاصل

ہونے والے فائدوں کا خواہش مند ہو، اسے یہیں ہم دے دیتے ہیں جو کچھ

بھی جسے دینا چاہیں، پھر اس کے مقسم میں جہنم لکھ دیتے ہیں جسے وہ تاپے گا

لامامت زده اور رحمت سے محروم ہو کر۔ اور جو آخرت کا خواہشمند ہو اور اس

کے لیے سعی کرے جیسی کہ اس کے لیے سعی کرنی چاہیے، اور ہو وہ مومن،

تو ایسے ہر شخص کی سعی مشکور ہو گی۔ ان کو بھی اور ان کو بھی، دونوں فریقوں

کو ہم (دنیا میں) سامان زیست دیے جا رہے ہیں، یہ تیرے رب کا عطیہ ہے،

اور تیرے رب کی عطا کو روکنے والا کوئی نہیں ہے۔ مگر دیکھ لو، دنیا ہی میں ہم

نے ایک گروہ کو دوسرا پر کیسی فضیلت دے رکھی ہے، اور آخرت میں

اُس کے درجے اور بھی زیادہ ہوں گے، اور اس کی فضیلت اور بھی زیادہ بڑھ

چڑھ کر ہو گی۔ تو اللہ کے ساتھ کوئی دوسرا معبود نہ بناؤ رہ ملامت زدہ اور بے

یار و مددگار بیٹھا رہ جائیگا۔

इनसान शर उस तरह माँगता है जिस तरह खैर माँगनी चाहिए ।

इनसान बड़ा ही जल्दबाज़ वाके हुआ है । देखो, हमने रात और दिन को दो निशानियाँ बनाया है । रात की निशानी को हमने बेनूर बनाया, और दिन की निशानी को रौशन कर दिया ताकि तुम अपने रब का फजल तलाश कर सको और माह व साल का हिसाब मालूम कर सको । इसी तरह हमने हर चीज़ को अलग-अलग मुमर्यज़ करके रखा है । हर इनसान का शुगून हमने उसके अपने गले में लटका रखा है, और क्रियामत के रोज़ हम एक नविश्ता उसके लिए निकालेंगे जिसे वह खुली किताब की तरह पाएगा—पढ़ अपना नामए-आमाल, आज अपना हिसाब लगाने के लिए तू खुद ही काफ़ी है । जो कोई राहे-रास्त इखतियार करे उसकी रास्तरवी उसके अपने ही लिए मुफ़ीद है, और जो गुमराह हो उसकी गुमराही का वबाल उसी पर है । कोई बोझ उठानेवाला दूसरे का बोझ न उठाएगा । और हम अज़ाब देनेवाले नहीं हैं जब तक कि (लोगों को हक्क व बातिल का फ़र्क समझने के लिए) एक पैग़म्बर न भेज दें । जब हम किसी बस्ती को हलाक करने का इरादा करते हैं तो उसके खुशहाल लोगों को हुक्म देते हैं और वे उसमें नाफ़रमानियाँ करने लगते हैं, तब अज़ाब का फ़ैसला उस बस्ती पर चस्पाँ हो जाता है और हम उसे बरबाद करके रख देते हैं । देख लो,

कितनी ही नस्लें हैं जो नूह के बाद हमारे हुक्म से हलाक हुईं | तेरा रब अपने बन्दों के गुनाहों से पूरी तरह बाखबर है और सब कुछ देख रहा है | जो कोई (इस दुनिया में) जल्दी हासिल होनेवाले फायदों का खाहिशमन्द हो, उसे यहीं हम दे देते हैं जो कुछ भी जिसे देना चाहें, फिर उसके मक्सूस में जहन्नम लिख देते हैं जिसे वह तापेगा मलामतज़दा और रहमत से महरूम होकर | और जो आखिरत का खाहिशमन्द हो और उसके लिए सई करे जैसी कि उसके लिए सई करनी चाहिए, और हो वह मोमिन, तो ऐसे हर शख्स की सई मशकूर होगी | इनको भी और उनको भी, दोनों फरीदों को हम (दुबिया में) सामाने-ज़ीस्त दिए जा रहे हैं, यह तेरे रब का अतीया है, और तेरे रब की अता को रोकनेवाला कोई नहीं है | मगर लो दुनिया ही में हमने एक गरोह को दूसरे पर कैसी फजीलत दे रखी है, और आखिरत में उसके दरजे और भी ज्यादा होंगे, और उसकी फजीलत और भी ज्यादा बढ़-चढ़कर होगी | तो अल्लाह के साथ कोई दूसरा माबूद न बना वरना मलामतज़दा और बेयार व मददगार बैठा रह जाएगा |